

Förordning om efterlevnad och upprätthållande av harmoniserad unionslagstiftning

Utrikesdepartementet

2018-01-23

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 795

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 305/2011, (EU) nr 528/2012, (EU) 2016/424, (EU) 2016/425, (EU) 2016/426 och (EU) 2017/1369 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG, 2009/48/EG, 2010/35/EU, 2013/29/EU, 2013/53/EU, 2014/28/EU, 2014/29/EU, 2014/30/EU, 2014/31/EU, 2014/32/EU, 2014/33/EU, 2014/34/EU, 2014/35/EU, 2014/53/EU, 2014/68/EU och 2014/90/EU

Sammanfattning

En väl fungerande marknadskontroll är av stor betydelse för den inre marknadens funktionssätt. Europeiska kommissionens förslag är en del av ett ”Varupaket” och ett led i ambitionen att förbättra och fördjupa den inre marknaden. Förslaget innefattar regler som syftar till att stärka marknadskontrollen med fokus på tydliggörande och uppdatering av regler samt förbättrat samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaternas myndigheter. Regeringen välkomnar förslaget och ambitionen att förbättra marknadskontrollen på den inre marknaden. Regeringen är dock tveksam till om föreslagen befogenhet för myndigheter att stänga ner eller begränsa tillgång till webbsidor, i dess nuvarande utformning, är kompatibel med svenska grundlagsfästa principer om yttrandefrihet. Regeringen ska verka för att säkerställa att förordningen utformas på ett sätt som är förenlig med svensk grundlag. Förslaget ska analyseras vidare i detalj med beaktande av remissinstansernas synpunkter.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

En av Junckerkommissionens huvudprioriteringar har varit att fördjupa och förbättra den inre marknaden. Mot denna bakgrund lanserade Europeiska kommissionen den 28 oktober 2015 ett meddelande om en inre marknadsstrategi för varor och tjänster. Som ett led i ambitionen att förbättra den inre marknaden för varor aviserades i meddelandet en översyn av nu gällande bestämmelser om marknadskontroll, vilka finns i förordning (EG) 765/2008 och som inte bedöms ha fått avsedd effekt. Den föreslagna förordningen är resultatet av denna översyn. Förslaget lanseras tillsammans med andra initiativ som ett "Varupaket", där även andra åtgärder som vägledningsdokument, informationskampanjer och en ny förordning om ömsesidigt erkännande föreslås.

Den fria rörligheten för varor är den mest utvecklade av de fyra friheterna och är en förutsättning för många företags och EU:s tillväxt. Omkring 75 procent av handeln inom EU utgörs av varuhandel. Den möjliggörs av att medlemsstater enas om vilket skydd olika allmänna intressen ska ha på unionsnivå. Regler om produktsäkerhet och marknadskontroll är en viktig del i arbetet med att få den inre marknaden för varor mer effektiv och konkurrenskraftig. Marknadskontroll innebär i korthet att myndigheter kontrollerar att varor är säkra och att de uppfyller gällande krav. Förslaget presenterades den 19 december 2017.

1.2 Förslagets innehåll

Förslagets övergripande syfte är att marknadskontrollen ska fungera bättre för ekonomiska aktörer och för myndigheter. För att uppnå detta föreslår kommissionen att förordningen ska: i) konsolidera det existerande nätverket för marknadskontroll, ii) uppmuntra samarbete mellan nationella marknadskontrollmyndigheter, iii) förbättra informationsutbytet och främja koordinationen av marknadskontrollen samt iv) skapa ett starkare nätverk för kontroll av produkter och för samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter och tullmyndigheter i medlemsstaterna.

Förslaget innehåller elva kapitel, sextiofyra artiklar och en bilaga. Kapitel I behandlar rättsaktens tillämpningsområde och uppdaterar de definitioner som finns i förordning (EG) nr 765/2008. Kapitel II ålägger tillverkare att utse en juridisk eller fysisk person som ansvarar för uppgifter om produkters överensstämmelse med tillämplig lagstiftning. Om en tillverkare underlåter detta får produkterna ifråga inte tillhandahållas på den inre marknaden. Motsvarande aktör finns inte enligt nu gällande regler. Kapitel III reglerar bistånd och samarbete mellan myndigheter och ekonomiska aktörer. Bestämmelserna ger nationella marknadskontrollmyndigheter möjlighet att samarbeta med ekonomiska aktörer på olika sätt. Myndigheterna kan till exempel ingå en slags överenskommelse eller partnerskap med en ekonomisk aktör. Överenskommelsen innebär att myndigheten ifråga kan ge den ekonomiska aktören rådgivning om EU:s harmoniserande lagstiftning.

Kapitel IV fastställer hur medlemsstaterna ska organisera marknadskontrollen inom respektive territorium. Det innehåller förfaranden som medlemsstaterna ska använda till att följa upp klagomål, bevaka olyckor, kontrollera att ekonomiska aktörer har vidtagit korrigerande åtgärder, med mera. Kapitlet reglerar dessutom hur medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter. Det definierar även de centrala kontaktpunkternas roll. Kapitel V förpliktar medlemsstaterna att ge marknadskontrollmyndigheter ett antal beskrivna kontrollbefogenheter och syftar till att säkerställa ett effektivt genomförande av EU:s harmoniserade lagstiftning. Kapitlet introducerar möjligheten att utse provningsanläggningar och anger deras uppgifter samt ger myndigheter rätt att köpa in varor under falsk identitet för provning. Kapitlet innehåller även en regel om att marknadskontrollmyndigheter tillfälligtvis i vissa allvarliga fall får vidta åtgärder som inkluderar att stänga ner eller begränsa tillgången till webbsidor.

Kapitel VI innehåller ett förfarande för ömsesidigt bistånd mellan marknadskontrollmyndigheter i medlemsstaterna.

Kapitel VII skapar en ram för kontroll av produkter som förs in på den inre marknaden. Det gäller bland annat varor som ofta köps via e-handel och sedan importeras direkt till konsument eller via någon mellanhand. Ramen består bland annat av mekanismer som syftar till att underlätta samarbete mellan marknadskontroll- och tullmyndigheter. Kapitel VIII introducerar ett så kallat "Union Product Compliance Network" inom kommissionen. Nätverkets syfte är att förbättra samarbetet kring marknadskontroll och kommer att vara tillgängligt för kommissionen, nationella marknadskontrollmyndigheter och centrala kontaktpunkter. Kommissionen betonar att nätverket kommer att vara transparent gentemot allmänheten.

Kapitel IX och X innehåller finansiella bestämmelser och slutbestämmelser. Kapitel XI reglerar sanktioner, utvärdering, kommittéförfarande samt

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Bestämmelser om marknadskontroll motsvarande, till viss del, de som nu föreslås finns i förordningen (EG) 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll. Kompletterande regler på nationell nivå finns i förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Regler om marknadskontroll finns även i olika svenska författningar som genomför EU-direktiv som innehåller produktkrav (sektorslagstiftning). Som exempel kan nämnas lagen och förordningen om leksaker som genomför EU-direktivet om leksakers säkerhet samt EU:s maskindirektiv som genomförts genom arbetsmiljölagstiftningen. Befintliga regler kommer att behöva anpassas till den föreslagna förordningen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Marknadskontroll bedrivs redan enligt nu gällande regler och förslaget bedöms inte medföra några väsentligt ökade kostnader. Eventuella merkostnader till följd av de förändringar som föreslås bedöms kunna hanteras inom befintliga ramar och inte påverka statsbudgeten.

Kommissionen menar att förslaget kommer att påverka kommissionens och EU:s budget. Den primära kostnaden består i att skapa ett så kallat "Union Product Compliance Network". Kommissionen uppger att kostnaden för detta kommer att uppgå till 18 miljoner Euro per år. Kommissionen menar att medlemsstaterna kommer att behöva anpassa sig efter nya procedurer, men att medlemsstaterna också kommer att spara resurser på grund av de förenklingar förslaget medför med förbättrade samarbetsmekanismer. Regeringen anser att det är viktigt att det klargörs att förslaget inte medför att den totala EU-budgeten ökar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

En stärkt och förbättrad marknadskontroll gynnar ekonomiska aktörer såväl som konsumenter och bidrar till ökad tillväxt genom en bättre fungerande inre marknad. Regeringen välkomnar förslaget och ambitionen att förbättra och förstärka regelverket för marknadskontroll. I allmänhet ser regeringen positivt på förslagets ansats att förbättra och tydliggöra nuvarande marknadskontroll med fokus på att medlemsstaternas marknadskontroll ska

vara likvärdig och med fokus på samarbete mellan myndigheter i olika medlemsstater. Det bör samtidigt noga bevakas att förslaget inte medför onödigt betungande förpliktelser för företag och myndigheter.

En del av förslaget syftar till att hantera upplevda problem kopplade till import av varor från länder utanför den inre marknaden. Detta gäller bland annat varor som ofta köps via e-handel och sedan importeras direkt till konsument eller via någon mellanhand. Regeringen anser det i och för sig angeläget att även sådana produkter uppfyller gällande krav och att konkurrensförhållanden är likvärdiga för aktörer såväl inom som utanför den inre marknaden. Samtidigt bör det beaktas att de åtgärder som föreslås är väl motiverade och att det inte skapas onödigt betungande administration för företag och myndigheter.

I syfte att göra marknadskontrollen mer enhetlig inom EU innehåller förslaget regler om befogenheter för medlemsstaternas myndigheter att vidta sanktioner mot de ekonomiska aktörerna. Detta inkluderar ett förslag om att myndigheter under vissa förutsättningar tillfälligtvis ska kunna stänga ner eller begränsa tillgång till webbsidor. Regeringen kommer noggrant att analysera om den föreslagna befogenheten är kompatibel med svenska grundlagsfästa principer om yttrandefrihet och vid behov verka för att förordningen justeras så att det står klart att den inte strider mot svensk grundlag.

Regeringen kommer att utifrån ovanstående utgångspunkter vidare analysera förslaget och dess konsekvenser.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

För närvarande ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

För närvarande ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget ska remitteras.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets rättsliga grund är artikel 33, 114 och 207 i fördraget om den Europeiska unionens funktionssätt. Ordinarie beslutsförfarande enligt artikel

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen understryker i sina motiveringar att marknadskontroll är en verksamhet som myndigheterna i unionens medlemsstater utför och att detta inte är tänkt att ändras. För att marknadskontrollen ska få avsedd effekt måste den däremot bedrivas mer enhetligt enligt kommissionen. Vid brist på enhetlig tillämpning uppstår svagheter i marknadskontrollen som hotar allmänintresset och leder till ojämlika handelsvillkor. Kommissionen menar därmed att unionslagstiftning med enhetliga skyldigheter behövs.

När det gäller frågan om proportionalitet menar kommissionen att de föreslagna ändringarna inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå de angivna målen. Ändringarna innebär heller inga onödiga bördor eller kostnader för näringslivet eller den offentliga förvaltningen.

Regeringen instämmer i huvudsak i kommissionens bedömningar gällande subsidiaritet och proportionalitet men gör preliminärt bedömningen att förslaget om att stänga ner webbsidor kan ifrågasättas i dessa avseenden.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att remitteras.

4.2 Fackuttryck / termer

Ekonomisk aktör: Begreppet omfattar de olika aktörer som befattar sig med en vara – från tillverkning till att varan når konsument – som till exempel tillverkare, importör och distributör.

Marknadskontroll: Marknadskontroll avser myndigheters kontroll av att produkter motsvarar uppställda krav, till exempel säkerhetskrav, samt att produkter är märkta på föreskrivet sätt och försedda med nödvändig dokumentation. Marknadskontroll genomförs efter det att en produkt har släppts ut på marknaden.

RAPEX (Union Rapid Alert System for dangerous non-food products): RAPEX möjliggör ett snabbt informationsutbyte mellan 31 europeiska länder och kommissionen. Informationsutbytet rör produkter som innebär risker för konsumenters hälsa och säkerhet.

ICSMS (Information and Communication System on Market Surveillance): ICSMS är en it-plattform som underlättar kommunikation mellan

